

לקבל. ומשום כך עומדת בראש התורה ומתמלאת אחר כך. פיה פתחה בחכמה, בחכמה ודאי, שכתוב בראשית ברא אלהים, פתרגומו. ותורת חסד על לשונה - שהרי אחר כך מספר ואומר, ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. פיה פתחה בחכמה - זו ה' (הראשונה) של השם הקדוש שהכל בה, והיא סתומה וגלויה, כלולה ממעלה ומטה, הסוד של מעלה ומטה. פיה פתחה בחכמה - משום שהיא סתומה שאין נודעת כלל, שכתוב ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה. וכשמתחילה להתפשט בחכמה שנדבקה בה, והיא בתוכה, (והיא) מוציאה קול, שהיא תורת חסד.

פיה פתחה בחכמה - זו ה"א האחרונה שהיא דבור, והדבור תלוי בחכמה. ותורת חסד על לשונה - זה הקול שעומד על הדבור להנהיגו. ותורת חסד - זה יעקב, שהוא על לשונה, להנהיג הדבור ולאחז אותו, שהרי אין דבור בלי קול, ובארוה.

פתח רבי חייא אחריו ואמר, (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא. אני חכמה - זו כנסת ישראל. שכנתי ערמה - זה יעקב שהוא חכם. ודעת מזמות אמצא - זה יצחק, שהיתה לו דעת מזמות לברך את עשו. ומשום שחכמה השתתפה עם יעקב, שהוא ערמה - ודעת מזמות אמצא, שהתברך יעקב מאביו, ושרו עליו כל הברכות, והתקיימו בו ובבניו לעולם ולעולמי עולמים.

מתן התקיימו בעולם הזה, וכלן התקיימו לזמן מלך המשיח, שאז יהיו ישראל גוי אחד בארץ ועם

ופתיחא מהאי גיסא, בגין לקבלא מלעילא, ואיהי אפסדרה לקבלא. ובגין כך קיימא ברישא דאורייתא ואתמלייא לבתר, פיה פתחה בחכמה, בחכמה ודאי, דכתיב בראשית ברא אלהים, פתרגומו. ותורת חסד על לשונה, דהא לבתר משתעי ואמר (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור.

פיה פתחה בחכמה, דא ה' (קדמאה) דשמא קדישא דכלא בה, ואיהי סתים וגליא, כלילא דעילא ותתא, רזא דעילא ותתא. (משלי לא) פיה פתחה בחכמה, בגין דאיהי סתים דלא אתיידע כלל, דכתיב, (איוב כח) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה. וכד שארי לאתפשטא בחכמה דאתדפק בה, ואיהי בגווה, (ואיהי) אפיקת קלא, דאיהי תורת חסד.

פיה פתחה בחכמה, דא ה"א בתרא דאיהו דבור, ומלה תליא בחכמה. ותורת חסד על לשונה. דא קול דקיימא על דבור לאנהגא ליה. ותורת חסד, דא יעקב, (דף קמה ב) דאיהו על לשונה, לאנהגא מלה ולאחדא לה, דהא לית דבור בלא קול, ואוקמוה.

פתח רבי חייא אבתריה ואמר, (משלי ח) אני חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא. אני חכמה, דא כנסת ישראל. שכנתי ערמה, דא יעקב דאיהו חכים, ודעת מזמות אמצא דא יצחק, דהוה ליה דעת מזמות לברכא ליה לעשו. ובגין דחכמה אשתתף בהדיה דיעקב דאיהו ערמה, ודעת מזמות אמצא, דאתברך יעקב מאבוי, ושרו עליה כל אינון ברכאן, ואתקיימו ביה ובבניו לעולם ולעולמי עולמין.

מאינון אתקיימו בהאי עלמא, וכלהו

אחד לקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ. וישלטו למעלה ולמטה, שכתוב (דניאל ז) והנה עם ענני השמים כבן אדם בא. זה מלך המשיח, שכתוב (שם ב) ובימיהם של אלו המלכים יעמיד אלהי השמים מלכות. ועל פן רצה יעקב שיעברו ברכותיו לאותו עתיד לבא, ולא נטל אותם לאלתר.

פתח רבי ייסא אחריו ואמר, (ירמיה ב) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' ואל תחת ישראל וגו'. הפסוק הזה בארוהו. אבל בשעה ההיא שיצא יעקב מלפני אביו עם אותן הברכות, הסתפל בעצמו ואמר: הנה הברכות הללו אני רוצה להעבירן לאחר פך, לארץ הימים. והנה נרא ופחד. יצא קול ואמר: ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם ה' כי אתך אני. לא אעזב אותך בעולם הזה. כי הנני מושיעך מרחוק, לאותו הזמן שאתה מעביר אותן, את אותן הברכות.

ואת זרעך מארץ שבכם, שאף על גב שעכשו נוטל עשו ברכותיו וישתעבדו בבניך, אני אוציא אותם מידי, אז בניך ישתעבדו בו. ושב יעקב, לאותן הברכות. ושב יעקב - זו השכינה [שהיא עם יעקב]. ושב יעקב ודאי. ושקט ושאנן, כמו שבארנו, מאותן מלכיות: מבבל, ומדי, ומינן, ומאדום. שהם היו שהשתעבדו בישראל. ואין מחריד - לעולם ולעולמי עולמים.

הלכו. בעודם הולכים אמר רבי יוסי, ודאי כל מה שעושה הקדוש ברוך הוא בארץ, הכל היה בסוד החכמה, והכל פדי להראות את החכמה העליונה לבני האדם פדי שילמדו מהמעשה ההוא את

בארעא, כלא הוה ברזא

יתקיימון לזמנא דמלפא משיחא, דכדין יהון ישראל גוי אחד בארץ ועם אחד לקדשא בריך הוא, הדא הוא דכתיב, (יחזקאל לו) ועשיתי אתם לגוי אחד בארץ. וישלטון לעילא ותתא, דכתיב, (דניאל ז) וארו עם ענני שמיא כבר אנש אתה, דא מלפא משיחא, דכתיב, (דניאל יב) וביומיהון די מלכיא אנון יקים אלה שמיא מלכו וגו'. ועל דא בעא יעקב, דיסתלקון ברכוי לההוא זמנא דאתי, ולא נטל לון לאלתר.

פתח רבי ייסא אבתריה ואמר, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי ואל תחת ישראל וגו'. האי קרא אוקמוה. אבל בההיא שעתא דנפק יעקב מקמי אבוי, באינון ברכאן, אסתפל בנפשיה. אמר, הא אלין ברכאן, בעינא לסלקא לון לבתר לאריכו יומין, והוה דחיל ומסתפי, נפק קלא ואמר, (ירמיה מו) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי כי אתך אני, לא אשבוק לך בהאי עלמא. (ירמיה מו) כי הנני מושיעך מרחוק, לההוא זמנא דאנת סליק לון לאינון ברכאן.

ואת זרעך מארץ שבכם, (ירמיה מו) דאף על גב דהשתא נטיל ברכוי עשו וישתעבדון בבנך, אנא אפיק לון מידי, וכדין ישעבדון בניך ביה. ושב יעקב, לאינון ברכאן, ושב יעקב, דא שכינתא (נ"א דהיא עמיה דיעקב). ושב יעקב ודאי. ושקט ושאנן, כמה דאוקמוה. מאינון מלפוון, מבבל ממדי ומינן, ומאדום. דאינהו הוו דאשתעבדו בהו בישראל. (שם) ואין מחריד, לעלם ולעלמי עלמא.

אזרו, עד דהוו אזלי, אמר רבי יוסי, ודאי כל מה דעביד קדשא בריך הוא